

8 ZORGGEBRUIK (Elien Colman, Sara Symoens & Piet Bracke)

Op basis van het SiV-onderzoek kunnen we besluiten dat personen die een echtscheiding hebben meegemaakt, en dan vooral de alleenstaanden onder hen, vaker beroep doen op professionele dienstverlening m.b.t. emotionele of sociale problemen. In tabel 1 wordt weergegeven hoeveel personen beroep hebben gedaan op diensten in verband met gezinnen en welzijn. Hieruit blijkt dat slechts een minderheid van de respondenten een van deze diensten heeft gecontacteerd. Diegenen die gescheiden en alleenstaand zijn contacteren het vaakst een dienst. Dit geldt in het bijzondere voor alleenstaande vrouwen, die het meeste gebruik maken van zowat elk type dienstverlening. Opvallend is dat 6.4 procent onder hen gebruik heeft gemaakt van diensten voor geestelijke gezondheidszorg. Dit lijkt erop te wijzen dat een aanzienlijk deel van de alleenstaande gescheiden vrouwen te kampen heeft met ernstige psychische problemen en dat mannen moeilijker de stap zetten naar professionele hulpverlening wanneer ze te maken krijgen met dergelijke problemen.

Tabel 1 Het percentage en het aantal respondenten dat wel beroep heeft gedaan op een maatschappelijke dienst m.b.t. gezinnen en welzijn, naar partnerstatus en geslacht

	Gehuwd		Gescheiden, nieuwe partner		Gescheiden, alleenstaand		
	N	Man 823	Vrouw 948	Man 1321	Vrouw 1338	Man 837	Vrouw 1119
		%(N)	%(N)	%(N)	%(N)	%(N)	%(N)
Opvoedingsondersteunende diensten		5.8% (48)	6.9% (65)	3.3% (43)	5.2% (70)	1.8% (15)	2.9% (33)
Diensten i.v.m. gezinnen en relaties		0% (0)	0.8% (8)	1.3% (17)	2.1% (28)	1.8% (15)	2.3% (26)
Diensten voor geestelijke gezondheidszorg		1.7% (14)	2.1% (20)	1.3% (17)	2.9% (39)	3.2% (27)	6.4% (72)
Diensten voor thuishulp of thuiszorg		3.2% (26)	5.7% (54)	3.6% (48)	4.5% (60)	4.7% (39)	6.9% (77)
Diensten voor slachtofferbegeleiding		0.2% (2)	0.5% (5)	0.5% (7)	0.5% (7)	1.0% (8)	1.5% (17)
Algemene sociale diensten		1.1% (9)	2.1% (20)	1.2% (16)	2.2% (30)	4.8% (40)	6.7% (75)
Zelfhulpgroep		0.4% (3)	0.1% (1)	0.5% (6)	0.5% (7)	0.8% (7)	0.7% (8)
Telefonische hulpverlening		0.0% (0)	0.6% (6)	0.0% (0)	0.1% (2)	0.5% (4)	0.8% (9)
Minstens één van de bovenstaande		11.1% (92)	15.1% (143)	10.1% (134)	15.3% (205)	13.5% (113)	20.6% (231)

Bovendien maken personen die een echtscheiding achter de rug hebben niet alleen meer gebruik van maatschappelijke dienstverlening, ze nemen ook vaker contact op met professionele hulpverleners omwille van sociale of emotionele problemen. Tabel 2 geeft voor elk van de bovengenoemde professionele hulpverleners het percentage en het aantal respondenten weer dat contact heeft opgenomen met deze professionele hulpverlener omwille van sociale of emotionele problemen gedurende de twaalf maanden voorafgaand aan het interview. Daarnaast wordt in de onderste rij van Tabel 2 weergegeven hoeveel respondenten minstens één van de opgesomde professionele

hulpverleners heeft gecontacteerd. Hieruit blijkt dat alleenstaande gescheiden personen het vaakst een professionele hulpverlener contacteren. Dit is in lijn met de bevinding dat zij ook vaker sociale of emotionele problemen ervaren (zie vorige hoofdstuk). Personen die nooit gescheiden zijn doen het minst vaak beroep op een professionele hulpverlener.

Wanneer we opsplitsen naar type hulpverlener, dan zien we dat alleenstaande gescheiden vrouwen vaker dan gehuwde of gescheiden vrouwen met een nieuwe partner de huisarts, de psychiater, de psycholoog en een alternatieve geneeskundige contacteren. Bij mannen zijn de verschillen minder sterk uitgesproken: zij hebben enkel beduidend meer contacten met de huisarts. De huisarts blijkt het belangrijkste aanspreekpunt te zijn voor personen met sociale of emotionele problemen. De huisarts speelt dan ook een cruciale rol bij het vaststellen, behandelen of doorverwijzen van patiënten met dergelijke problemen. Opvallend is ook het vrij hoge aantal alleenstaande gescheiden vrouwen dat een psycholoog (7.9%) of psychiater (6.5%) heeft gecontacteerd. Een andere opmerkelijke bevinding is dat een behoorlijk aantal alleenstaande gescheiden vrouwen (6.5%) contact heeft gezocht met een alternatieve geneeskundige (vb. Homeopaat, acupuncturist, osteopaat, chiropractor,...) naar aanleiding van emotionele of sociale problemen. Dit lijkt op het eerste zicht merkwaardig, maar eerdere studies hebben reeds aangetoond dat personen met psychische problemen vaak geneigd zijn om beroep te doen op alternatieve geneeskundigen omdat de meer persoonlijke en holistische aanpak hen aanspreekt (Astin, 1998, Mamtani & Cimino, 2002). Voor contacten met een geneesheer-specialist en een relatie- en gezinstherapeut worden geen noemenswaardige verschillen naar partnerstatus gevonden.

Tabel 2 Het percentage en het aantal respondenten dat contact heeft gehad met een professionele hulpverlener omwille van sociale of emotionele problemen, naar partnerstatus en geslacht

	Gehuwd		Gescheiden, nieuwe partner		Gescheiden, alleenstaand	
	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw
N	823	948	1321	1338	837	1119
	%(N)	%(N)	%(N)	%(N)	%(N)	%(N)
Huisarts	6.2% (51)	11.0% (104)	7.4% (98)	15.9% (213)	13.3% (111)	23.3% (261)
Psychiater	1.6% (13)	2.1% (20)	2.2% (29)	3.0% (40)	4.2% (35)	6.5% (73)
Andere geneesheer-specialist	1.3% (11)	2.8% (27)	1.1% (15)	2.7% (36)	1.7% (14)	2.9% (32)
Psycholoog	1.9% (16)	3.9% (37)	2.0% (26)	4.0% (54)	4.3% (36)	7.9% (88)
Relatie-en gezinstherapeut	0.2% (2)	0.7% (7)	0.8% (11)	1.6% (22)	1.6% (13)	1.4% (16)
Alternatieve geneeskundige	1.0% (8)	3.0% (28)	1.0% (13)	3.4% (45)	1.7% (14)	6.5% (73)
Minstens één van de bovenstaande	8.6% (71)	17.0% (161)	11.0% (145)	22.3% (299)	18.4% (154)	33.4% (374)

Niet alleen is het zorggebruik van de ex-partners vrij hoog in vergelijking met dat van de gehuwden, ook de kinderen uit gebroken gezinnen blijken een hoger zorggebruik te hebben dan kinderen wiens ouders nog steeds gehuwd zijn. Al zijn deze verschillen minder sterk uitgesproken dan bij de ex-partners, toch is er sprake van een duidelijke trend: Ze maken vaker gebruik van het JAC/Jongerenadviescentrum, het CLB en de kinder-/jongerentelefoon. Bovendien doen ze vaker

beroep op professionele hulpverlening omwille van sociale of emotionele problemen. Dit geldt in het bijzonder voor de huisarts, die een belangrijk aanspreekpunt is voor zowel kinderen als ex-partners uit gebroken gezinnen, maar ook voor de psycholoog en de psychiater (resultaten niet weergegeven).

De belangrijkste verklaring voor het hogere zorggebruik is dat personen die een scheiding hebben meegemaakt over het algemeen een grotere behoefte hebben aan professionele hulp, aangezien ze over het algemeen een minder goede mentale gezondheid hebben. Dit geldt in het bijzonder voor alleenstaande gescheiden personen, wat suggereert dat de afwezigheid van een partner, eerder dan het ervaren van een scheiding op zich, een hoger zorggebruik met zich meebrengt. Personen met een partner hebben minder behoefte aan professionele hulp omwille van sociale of emotionele problemen, aangezien zij minder problemen hebben. Zo hebben diegenen met een partner een betere mentale gezondheid en kunnen zij meer beschikken over informele steun, zowel bij praktische dingen als bij emotionele problemen.